

Psychological Typology of Attitudes Toward Singlehood: A Qualitative Study

Bahareh-Sadat Mortezaee Kerahrudi ¹ , Shirin Koshki ² , Ali Asgari ³

1. Department of Educational Psychology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

E-mail: bahrehsadat.mortezaee@iau.ac.ir

2. Corresponding Author, Department of Psychology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

E-mail: Shi.kooshki@iauctb.ac.ir

3. Associate Professor of Psychometrics, Director of the Hooshbehr Psychometric Research Center, Tehran, Iran.

E-mail: asgarva@ut.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research

Article history:

Received:

13 Mar 2026

Received in revised form:

17 Apr 2026

Accepted:

13 May 2026

Published online:

23 Jun 2026

Keywords:

Psychological Typology,
Attitudes Toward Singlehood,
Stable Marital Life.

Introduction: In Iranian society, where marriage has traditionally been regarded as one of the fundamental social values, the significant increase in the number of unmarried young adults reflects ongoing cultural transformations and changing attitudes toward marriage, which have contributed to a growing tendency toward singlehood. Therefore, the present study aimed to identify and classify the psychological typologies of attitudes toward singlehood.

Methods: This qualitative study was conducted using a content analysis approach. Data were collected from three primary sources: interviews with single young adults, interviews with marriage and family experts, and a review of domestic and international literature. A purposive sample of 131 single university students (79 males and 52 females) studying in Tehran in 2025 was selected. Among them, 20 participants took part in semi-structured interviews, while 111 completed an open-ended questionnaire on attitudes toward singlehood. In addition, 14 experts were interviewed to enrich the data. Following a screening process of 200 relevant sources, 12 Persian and 9 international references were selected and analyzed using the thematic analysis approach proposed by Braun and Clarke (2006).

Results: Seven major attitudes toward singlehood were identified: negative attitude, positive attitude, ambivalent-confused attitude, idealistic attitude, passive attitude, realistic attitude, and anxious-avoidant attitude.

Conclusion: Overall, the findings suggest that remaining single among young adults is not always a voluntary and satisfying choice. Rather, it is often associated with various constraints, anxieties, pessimistic beliefs, and insufficient personal, economic, and social readiness for marriage. Therefore, macro-level policymaking and targeted planning aimed at creating favorable conditions for marriage and reducing existing barriers may facilitate and accelerate the transition to marriage and contribute to the development of stable and satisfying marital relationships.

Cite this article: Mortezaee Kerahrudi B, Koshki Sh, Asgari A. Psychological Typology of Attitudes Toward Singlehood: A Qualitative Study. Journal of Modern Approaches in Education Management and Health Sciences. 2026; 03 (02): 11-28. Doi: [10.22034/edus.2026.578994.1090](https://doi.org/10.22034/edus.2026.578994.1090)

Journal of Modern Approaches in Education Management and Health Sciences is licensed under CC BY-NC 4.0.

| Web site: <https://www.eduhealthsci.ir> | Email: eduhealthsci@gmail.com.

© The Author(s).

| Publisher: Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Mazandaran Branch, Mazandaran, Iran.

Extended Abstract

Introduction

Marriage has traditionally been regarded as one of the most important social institutions and a central pathway to adulthood, emotional fulfillment, family formation, and social integration. In many societies, including Iran, marriage has long been considered a cultural norm and a desirable life goal. However, recent decades have witnessed significant demographic, economic, and cultural changes that have altered traditional patterns of family formation and marital behavior. One of the most notable changes is the increasing number of individuals who remain single for extended periods or postpone marriage until later stages of life. The growing prevalence of singlehood has attracted considerable attention from researchers across psychology, sociology, family studies, and public policy. While earlier perspectives often viewed singlehood as a temporary transitional stage before marriage, contemporary research suggests that remaining single has become a more complex and multidimensional phenomenon. Economic challenges, educational aspirations, career development, changing gender roles, individualistic values, and evolving expectations regarding intimate relationships have all contributed to changing attitudes toward marriage and singlehood. Consequently, singlehood is no longer perceived uniformly; instead, individuals develop diverse psychological meanings and interpretations regarding their unmarried status. Previous studies have reported both positive and negative consequences of singlehood. Some research highlights benefits such as personal autonomy, self-development, freedom in decision-making, and opportunities for educational and occupational advancement. In contrast, other studies emphasize loneliness, social stigma, emotional deprivation, and concerns about future family formation. Furthermore, a growing body of evidence suggests that many individuals experience ambivalent feelings toward singlehood, simultaneously appreciating its advantages while expressing concerns about its limitations. Such findings indicate that attitudes toward singlehood cannot be adequately understood through a simple positive–negative framework. Despite the increasing importance of this phenomenon, relatively little attention has been devoted to identifying the underlying psychological patterns that shape attitudes toward singlehood, particularly within non-Western cultural contexts. In Iranian society, where marriage continues to hold strong cultural and religious significance, understanding how young adults perceive and experience singlehood is especially important. Attitudes toward singlehood influence emotional well-being, relationship formation, life satisfaction, future family planning, and readiness for marriage. Therefore, a deeper understanding of these attitudes may contribute to the development of more effective educational, counseling, and social interventions. Given the complexity of the phenomenon and the limited availability of comprehensive conceptual frameworks, a qualitative approach was considered appropriate for exploring the subjective meanings associated with singlehood. By integrating the perspectives of unmarried young adults, marriage and family experts, and existing scholarly literature, the present study sought to identify the psychological typologies of attitudes toward singlehood. Specifically, the study aimed to develop a comprehensive classification of these attitudes and to provide a richer understanding of the cognitive, emotional, and social dimensions underlying individuals' experiences of remaining single.

Methods

This qualitative study was conducted using a content analysis approach. Data were collected from three primary sources: interviews with single young adults, interviews with marriage and family experts, and a review of domestic and international literature. A purposive sample of 131 single university students (79 males and 52 females) studying in Tehran in 2025 was selected. Among them, 20 participants took part in semi-structured interviews, while 111 completed an open-ended questionnaire on attitudes toward singlehood. In addition, 14 experts were interviewed to enrich the data. Following a screening process of 200 relevant sources, 12 Persian and 9 international references were selected and analyzed using the thematic analysis approach proposed by Braun and Clarke (2006).

Results

Seven major attitudes toward singlehood were identified: negative attitude, positive attitude, ambivalent-confused attitude, idealistic attitude, passive attitude, realistic attitude, and anxious-avoidant attitude.

Conclusion

The present study sought to identify and classify the psychological typologies of attitudes toward singlehood through a qualitative analysis of multiple sources of evidence, including interviews with unmarried young adults, interviews with marriage and family experts, and a review of relevant national and international literature. The integration of these data sources resulted in the identification of seven major psychological attitudes toward singlehood: negative, positive, ambivalent-confused, idealistic, passive, realistic, and anxious-avoidant attitudes. The findings demonstrate that attitudes

toward singlehood are highly diverse and cannot be adequately explained by a single theoretical perspective. While some individuals perceive singlehood as an opportunity for personal growth, autonomy, emotional freedom, and self-development, others associate it with loneliness, social pressure, uncertainty, and reduced well-being. In addition, many participants expressed mixed and contradictory feelings, simultaneously recognizing both the benefits and drawbacks of remaining single. These findings suggest that singlehood is not merely a demographic status but a psychologically meaningful experience shaped by personal beliefs, emotional needs, social expectations, and cultural values. An important contribution of the study is the identification of the realistic attitude toward singlehood, which reflects a balanced evaluation of individual readiness, economic circumstances, and social realities. Individuals with this perspective tend to view singlehood as a temporary and rational stage of life rather than as a permanent preference or an undesirable condition. This finding highlights the importance of considering contextual factors when examining decisions related to marriage and family formation. The results also indicate that remaining single is not always a voluntary or fully satisfying choice. For many young adults, prolonged singlehood is influenced by economic instability, housing difficulties, employment insecurity, concerns about future relationships, and perceived inadequacy in achieving the prerequisites for marriage. Moreover, social expectations and cultural pressures continue to play a significant role in shaping attitudes toward singlehood, often creating feelings of stigma, inadequacy, or anxiety among unmarried individuals. From a practical perspective, the findings suggest that policies aimed at promoting marriage should move beyond simplistic assumptions that singlehood is merely a matter of personal preference. Instead, policymakers, mental health professionals, educators, and family counselors should recognize the diverse psychological experiences associated with singlehood and address the structural, economic, and psychosocial barriers that delay marriage. Programs designed to enhance emotional preparedness, relationship skills, financial stability, and social support may facilitate healthier transitions into marriage when individuals choose to pursue it. Overall, the present study provides a comprehensive psychological framework for understanding attitudes toward singlehood among young adults. The proposed typology may serve as a foundation for future research, scale development, and intervention design. Further studies are recommended to examine the prevalence of these attitudes in larger populations and to investigate their relationships with mental health, life satisfaction, relationship quality, and marital readiness.

Ethical Considerations

Funding

This research received no specific grant from any funding agency.

Authors' contribution

Conceptualization, Shirin Koshki; Methodology, Ali Asgari; Analysis, Shirin Koshki; Investigation, Shirin Koshki; Data Curation, Bahareh-Sadat Mortezaee Kerahrudi; Writing - Original Draft Preparation, Shirin Koshki; Supervision, Bahareh-Sadat Mortezaee Kerahrudi; Project Administration, Shirin Koshki.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest regarding this article.

Acknowledgments

The authors express their appreciation and thanks to all the participants who participated in the exercises and cooperated with great patience in all stages of the study.

سنخ بندی روانشناختی نگرش به مجردی: یک مطالعه کیفی

بهاره سادات مرتضائی کرهرودی^۱، شیرین کوشکی^۲، علی عسگری^۳

۱. گروه روانشناسی تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: bahrehsadat.mortezae@iau.ac.ir
 ۲. نویسنده مسئول، گروه روانشناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: Shi.kooshki@iauctb.ac.ir
 ۳. دانشیار روان سنجی، رئیس مرکز پژوهش روان سنجی هوشیهر، تهران، ایران. رایانامه: asgarya@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	مقدمه: در جامعه ایرانی که ازدواج به عنوان یکی از ارزش‌های بنیادین آن شناخته شده، افزایش قابل توجه جوانان مجرد بیانگر تحولات فرهنگی و تعدیل نگرش‌ها نسبت به ازدواج است که به گرایش فزاینده به مجردی انجامیده است. بنابراین این پژوهش با هدف شناسایی سنخ بندی روانشناختی نگرش‌های نسبت به مجردی انجام شد.
تاریخ دریافت:	روش پژوهش: این مطالعه کیفی با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شد. داده‌ها از طریق سه منبع اصلی شامل مصاحبه با جوانان مجرد، گفت‌وگو با متخصصین ازدواج و خانواده، و بررسی منابع مکتوب داخلی و خارجی جمع‌آوری گردید. نمونه‌ای هدفمند از ۱۳۱ دانشجوی مجرد (۷۹ پسر و ۵۹ دختر) شهر تهران مشغول به تحصیل در سال ۱۴۰۴ انتخاب شد؛ با ۲۰ نفر مصاحبه انجام شد و ۱۱۱ نفر به پرسشنامه بازپاسخ نگرش به مجردی پاسخ دادند. همچنین با ۱۴ متخصص به منظور غنای داده‌ها مصاحبه شد. پس از غربالگری ۲۰۰ منبع معتبر، ۱۲ منبع فارسی و ۹ منبع خارجی با شیوه تحلیل کلارک و براون (۲۰۰۶) مورد بررسی و مضمون‌یابی قرار گرفتند.
تاریخ بازنگری:	یافته‌ها: هفت نگرش نسبت به مجردی شناسایی شد: نگرش منفی، نگرش مثبت، نگرش متناقض-سردرگم، نگرش آرمانگرایانه، نگرش واقع‌بینانه و نگرش اضطرابی-اجتنابی.
تاریخ پذیرش:	نتیجه‌گیری: به طور کلی، یافته‌ها نشان می‌دهد که مجرد ماندن در بین جوانان همواره یک انتخاب ارادی و همراه با رضایت نیست؛ بلکه اغلب ناشی از محدودیت‌ها، اضطراب‌ها، بدبینی‌ها و کمبود آمادگی‌های فردی، اقتصادی و اجتماعی است. بنابراین، سیاست‌گذاری کلان و برنامه‌ریزی هدفمند برای فراهم کردن شرایط مناسب ازدواج و کاهش موانع می‌تواند گرایش به ازدواج را تسهیل و تسریع کند و به ایجاد زندگی زناشویی پایدار و رضایت‌بخش کمک نماید.
تاریخ انتشار:	
کلیدواژه‌ها:	
سنخ‌بندی، نگرش به مجردی، زندگی زناشویی پایدار.	

استناد: مرتضائی کرهرودی، بهاره سادات؛ کوشکی، شیرین؛ عسگری، علی. سنخ بندی روانشناختی نگرش به مجردی: یک مطالعه کیفی. نشریه رویکردهای نوین در

مدیریت آموزش و علوم سلامت. ۱۴۰۵؛ ۰۳ (۰۲): ۱۱-۲۸. Doi: 10.22034/edus.2026.578994.1090

دسترسی به این نشریه علمی، رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کربیتیو کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است.

© نویسندگان.

| آدرس نشریه: <https://www.eduhealthsci.ir/> | ایمیل: eduhealthsci@gmail.com

ناشر: جهاد دانشگاهی واحد استان مازندران.

مقدمه

زندگی مجردی با اینکه از آغاز تاریخ بشر وجود داشته ولی در چند دهه اخیر به نوعی سبک زندگی تبدیل شده و شیوع نگران‌کننده‌ای در جوامع مختلف پیدا کرده است (۱). به‌گونه‌ای که اداره سرشماری ایالات متحده (۲۰۲۰) طی گزارشی نشان دادند که میزان زندگی مجردی بین سال‌های ۱۹۶۷ (۷/۶ درصد) تا ۲۰۲۰ (۱۴/۴ درصد) رشد دو برابری داشته و بیش از ۳۵ درصد از جمعیت بزرگسال ایالات متحده، مجرد هستند (۲). علل و عوامل مختلفی در حوزه‌های روانشناختی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی از جمله ایده‌آل‌گرایی، خودرایی، سخت‌پسندی، ادامه تحصیل، ترس از رابطه جنسی، تجارب آسیب‌زا، هزینه‌های اقتصادی، سخت‌گیری خانواده، استقلال‌طلبی و اولویت‌های ارزشی در گرایش افراد به مجرد و اجتناب از ازدواج نقش دارد (۳). از دیگر عواملی که می‌تواند تمایل افراد به مجردی و اجتناب از ازدواج را پیش‌بینی کند، نگرش روانشناختی افراد نسبت به مجردی است (۴). نگرش به مجردی در برگیرنده سه بعد عاطفی، رفتاری و شناختی است. بعد عاطفی، احساس فرد نسبت به مجردی؛ بعد شناختی، افکار فرد نسبت به مجردی و نهایتاً بعد رفتاری، رفتار و اقدامات عملی فرد در مقابل این پدیده را نشان می‌دهد (۵). نگرش روانشناختی نسبت به مجردی از لحاظ ماهیتی، ساختاری و کارکردی تنوع گسترده‌ای دارد و عوامل زیادی نظیر فرهنگ، تجربیات شخصی مخصوصاً تجربه‌های ارتباطی، ویژگی‌های شخصیتی نظیر درون‌گرایی، برون‌گرایی، تمایل به استقلال و حتی سطح اضطراب در تعیین نوع و ماهیت نگرش نقش دارند (۶).

برخی افراد ممکن است مجرد را به عنوان یک انتخاب آزادانه و فرصتی برای خودشناسی و استقلال ببینند؛ در حالی که برخی دیگر ممکن است آن را با احساس تنهایی، انزوا یا فشار اجتماعی مرتبط بدانند (۷). دلیل مجرد ماندن بسیاری از افراد، امتیازهای بیشتر مجردی نسبت به ازدواج نیست؛ بلکه باورها و ترس‌هایی است که ازدواج کردن برای آن‌ها به وجود آورده است (۸). سوتیک (Sutic) و همکاران (۲۰۲۵) در پژوهش خویش بیان کردند که در برخی از افرادی که مجرد هستند و شرایط کافی برای ازدواج ندارند، آمادگی‌های فردی که لازمه زندگی زناشویی می‌باشد، ضعیف است. این افراد به دلیل داشتن ترس‌ها و باورهای مختلف، علی‌رغم میل قلبی، از ازدواج کردن اجتناب می‌کنند. تعدادی از افراد نیز وجود دارند که نگرششان نسبت به مجردی خنثی است. بدین معنی که زندگی مجردی را دوست دارند و کاملاً ارادی آن را انتخاب کرده‌اند. این افراد ازدواج را فعلی بیهوده می‌دانند، تنهایی را بر ارتباط ترجیح می‌دهند و هیچ مشکل، تنش و فشاری را حین مجردی تجربه نمی‌کنند (۹). نگرش نسبت به مجردی یک ادراک شخصی و فردی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد. بدین معنی که نوع و ماهیت نگرش هر فرد نسبت به مجردی بنا بر تجربیات شخصی و سایر عوامل موثر بر نگرش به مجردی، می‌تواند با دیگری تفاوت داشته باشد (۱۰). با این حال تقسیم‌بندی‌های روشنی پیرامون این پدیده (نگرش به مجردی و انواع آن) وجود ندارد و پژوهش‌های موجود نیز کاستی‌هایی دارد که تبیین‌کننده چرایی و چگونگی مجردی در همه افراد نمی‌باشد. در واقع تبیین، پیش‌بینی و کنترل مجردی به‌عنوان یک پدیده در حال شیوع در جوامع مختلف، صرفاً زمانی ممکن است که انواع مختلف نگرش‌ها نسبت به این پدیده طی پژوهش‌هایی جامع و گسترده شناسایی شود. تنها در این صورت است که می‌توان برخوردی علمی و کارآمد با آن داشت.

از سوی دیگر، فرهنگ، عامل مهمی در تعیین نوع نگرش‌های روانشناختی به مجردی و ازدواج است. هر فرهنگی دیدگاه خاص خود را نسبت به ازدواج و مجردی دارد و نمی‌توان نگرش به مجردی را در جامعه ایرانی مبتنی بر یافته‌های حاصل از پژوهش‌های انجام‌شده در فرهنگ‌های دیگر تبیین کرد (۱۱). در فرهنگ ایرانی-اسلامی، ازدواج یک ضرورت بنیادین است و به‌عنوان یک ارزش بر آن تأکید می‌شود. در چنین جامعه‌ای که مجرد ماندن از لحاظ عرفی، شرعی و فرهنگی پذیرش درونی ندارد، واکاوی چرایی و چگونگی این پدیده و همچنین سنخ‌بندی آن، بایستی با تمرکز بر جوانان ایرانی محقق شود. صرفاً در این صورت است که می‌توان اذعان کرد که سنخ‌بندی صورت گرفته، از اعتبار و روایی کافی در جامعه ایرانی برخوردار است و

جامعیت کافی دارد (۱۲). پژوهش حاضر با روشی کیفی سعی بر شناخت کامل نگرش افراد نسبت به پدیده مجردی و سنخ‌بندی آن دارد. به عبارت دیگر پژوهش حاضر در پی شناخت جامع انواع نگرش روانشناختی نسبت به مجردی و سنخ‌بندی آن است.

روش‌شناسی

مطالعه حاضر به روش کیفی و در قالب طرح تحلیل محتوا انجام شد و پژوهشگر برای گردآوری اطلاعات جامع و کامل از سه منبع اطلاعاتی شامل جوانان مجرد، متخصصین حوزه ازدواج و خانواده و همچنین منابع و اسناد معتبر و مرتبط با موضوع مذکور استفاده کرده است.

اولین منبع داده در این پژوهش جوانان مجرد بودند. پژوهشگر جوانان مجرد را از بین دانشجویان مجرد مقطع تحصیلات تکمیلی شهر تهران در سال ۱۴۰۴-۱۴۰۳ با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب کرد. از بین این افراد ۱۳۱ نفر انتخاب شدند. معیارهای ورود به نمونه حاضر عبارت بودند از مجرد، بازه سنی حداقل ۳۰ سال، تحصیل در مقطع تکمیلی، عدم ابتلا به بیماری‌های روانشناختی و جسمانی شدید و عدم مصرف داروهای روانپزشکی (تشخیص توسط پژوهشگر در خلال گفت‌وگوی مشاوره‌ای و مصاحبه‌های بالینی)، رضایت آگاهانه و تمایل به شرکت در پژوهش بود. معیارهای خروج از نمونه حاضر نیز پنهان کاری و عدم همراهی با پژوهشگر، پاسخدهی کوتاه و دادن پاسخ‌های نامربوط و مبهم به سوالات بود. تعداد زیاد افراد انتخابی به این دلیل بود که نگرش به مجردی مبنای نظری و همچنین متون علمی بسیار محدودی دارد و از این روی پژوهشگر برای دستیابی به متون بیشتر، ۱۳۱ نفر را با هدف مصاحبه حضوری و نیمه‌ساختاریافته انتخاب کرد. با این حال امکان مصاحبه حضوری با همه این افراد وجود نداشت. از این روی پژوهشگر با ۲۰ نفر از این افراد که رضایت داشتند مصاحبه حضوری انجام داد که مدت‌زمان هر مصاحبه ۴۵ تا ۶۰ دقیقه بود. برای طراحی فرم و سوالات مصاحبه، پژوهشگر به مرور پیشینه‌ی نظری و تجربی مجردی و نگرش به مجردی پرداخت. سپس با تکیه بر اطلاعات و مبنای برداشتی، مصاحبه با سوالاتی کلی نظیر "مجردی را چگونه توصیف می‌کنید؟"، "دیدگاه شما نسبت به مجردی چیست؟"، "چه احساسی به مجردی دارید؟"، "از مجرد بودن خود رضایت دارید؟"، "مجردی خواسته ارادی شما است؟"، آغاز شد و در ادامه از سوالات اکتشافی نظیر "بیش تر می‌توانید توضیح بدهید؟ جهت کسب اطلاعات جامع‌تر و روشن‌تر شدن اطلاعات داده‌شده استفاده شد. همچنین برای ۱۱۱ نفر دیگر از اعضای این گروه که امکان مصاحبه حضوری وجود نداشت، پژوهشگر یک پرسشنامه بازپاسخ نگرش به مجردی با سه سوال کلی (عبارت نامتام) (۱) مجرد هستم چون...؛ (۲) ازدواج نکردم چون...؛ (۳) ازدواج می‌کنم اگر...؛ تهیه کرد و بین آن‌ها توزیع نمود و پس از پاسخدهی جمع‌آوری کرد. پرسشنامه بازپاسخ جدای از نقشی که در تکمیل اطلاعات دارد این امکان را به پژوهشگر داد تا با توجه به نقش جنس بر نگرش به مجردی، تفاوت‌های بین دو گروه را با تعیین میزان فراوانی و درصد اشاره به هر عامل، در دختران و پسران روشن کند. به طور کلی حجم نمونه ۱۳۱ دانشجوی مجرد بود. از بین این تعداد ۷۲ نفر پسر و ۵۹ نفر دختر بودند و همچنین ۶۱ نفر از آن‌ها در رشته حقوق و ۷۰ نفر در رشته روانشناسی تحصیل می‌کردند.

دومین منبع داده در این پژوهش، متخصصین حوزه ازدواج و خانواده در شهر تهران در سال ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. تعداد متخصصین مشارکت‌کننده ۱۴ نفر بودند که مبتنی بر اصل اشباع تعیین شد. صرفاً متخصصینی که در حوزه ازدواج و خانواده فعالیت پژوهشی، آموزشی یا درمانی حداقل دو ساله داشتند و مایل به شرکت در پژوهش بودند در این گروه وارد شدند. برای گردآوری داده از این گروه نیز از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. پژوهشگر در مصاحبه با متخصصین چرایی و چگونگی مجردی، دلایل مجرد ماندن و دیدگاه‌های افراد نسبت به مجردی و ازدواج را ارزیابی کرد. ۱۴ مصاحبه نیمه ساختاریافته با متخصصین انجام شد که مدت‌زمان هر یک مصاحبه‌ها از ۶۰ تا ۱۲۰

دقیقه در نوسان بود. به طور کلی، تعداد کل متخصصین مشارکت‌کننده ۱۴ نفر بودند و همه آن‌ها دارای مدرک تحصیلی دکتری بودند. ۷ نفر از آن‌ها مرد و ۷ نفر زن بودند. ۶ نفر از مشارکت‌کنندگان رشته مشاوره خانواده و ۶ نفر دیگر رشته روانشناسی خانواده و ۲ نفر نیز رشته جامعه‌شناسی خانواده بودند. ۲ نفر از اعضا هیئت علمی و درمانگر؛ ۴ نفر از اعضا معلم و درمانگر و مابقی اعضا درمانگر بودند. حداقل سابقه آموزشی و درمانی آن‌ها در زمینه پدیده مجردی و مسائل مربوط به آن ۲ سال و حداکثر ۱۱ سال بود.

سومین منبع داده در این پژوهش، منابع و اسناد بود. پژوهشگر در این بخش با جست و جوی سرواژه مجردی، نگرش به مجردی و نگرش به ازدواج در سایت‌های معتبر داخلی و خارجی بیش از ۲۰۰ مقاله، پایان نامه و کتاب چاپ شده در مجلات و سایت‌های معتبر داخلی و خارجی را شناسایی کرد. در ادامه، بر اساس معیارهای مرتبط با اهداف پژوهش، منابع موجود مورد ارزیابی قرار گرفت و تنها مواردی که بیشترین تناسب را با اهداف و سؤالات پژوهش داشتند، انتخاب شدند. مرتبط بودن، معتبر بودن و شفافیت، مبنای اصلی غربالگری منابع قرار گرفت و در نهایت ۱۱ مقاله فارسی، ۶ مقاله خارجی، ۱ پرسشنامه داخلی و ۳ پرسشنامه خارجی جهت تحلیل و استفاده از یافته‌ها، انتخاب شدند.

جهت شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات داده‌های به دست آمده از جوانان و متخصصین و همچنین منابع و اسناد غربالگری شده، از طریق روش تحلیل محتوا براون (Brown) و کلارک (Clark) (۲۰۰۶) تجزیه و تحلیل شدند. هدف از تحلیل داده‌ها در این شیوه تجزیه و تحلیل، استخراج مفاهیم و سپس مضامین است. فرایند تجزیه و تحلیل در این روش در طی شش مرحله انجام شد که عبارت‌اند از آشنایی با داده‌ها، تدوین کدهای اولیه، جست‌وجو برای مضامین، بازبینی مضمون‌ها، تعریف و نام‌گذاری مضامین و تدوین گزارش. براساس این روش متن مصاحبه‌ها (شامل مصاحبه با متخصصین و جوانان مجرد) و متن پرسشنامه‌های بازپاسخ، پس از پیاده‌شدن روی برگه، چندین بار مرور شد تا شناختی کلی از آن حاصل شود. سپس برای هر یک از متون مصاحبه خلاصه‌ی تفسیری نوشته شد و نسبت به درک و استخراج معانی نهفته در آن اقدام گردید. در ادامه منابع و اسناد انتخابی نیز مورد تحلیل قرار گرفتند. پژوهشگران در استخراج مضامین به مشارکت و تبادل نظر پرداختند.

یافته‌ها

ابتدا مفاهیم اولیه هر یک از منابع اطلاعاتی به صورت جداگانه استخراج شد. سپس مفاهیمی که با یکدیگر مشابه بودند و معنای واحدی را انتقال می‌دادند با یکدیگر ترکیب شده و در قالب مفاهیم ثانویه نام‌گذاری شدند. در نهایت نیز مفاهیم ثانویه با یکدیگر تجمیع و مفهوم نهایی ساخته شد.

در مرحله مفاهیم اولیه، ثانویه و نهایی استخراجی از مصاحبه با دانشجویان و پرسشنامه بازپاسخ، تحلیل متون مصاحبه و پاسخ‌های داده‌شده به پرسشنامه بازپاسخ در دانشجویان در قالب ۱۱۳ مفهوم اولیه، ۲۰ مفهوم ثانویه و ۶ مفهوم نهایی طبقه‌بندی شدند. بر اساس تحلیل داده‌های کیفی، نگرش دانشجویان به مجردی در شش سنخ اصلی قابل طبقه‌بندی است. نگرش مثبت به مجردی با تأکید بر کیفیت مطلوب روابط اجتماعی و تجربه آرامش روانی و هیجانی همراه بود و مجردی را فرصتی برای رضایت و آسودگی فردی تلقی می‌کرد. در مقابل، نگرش متناقض یا سردرگم به مجردی بیانگر تجربه همزمان احساسات و ارزیابی‌های متضاد بود؛ به گونه‌ای که افراد از یک سو لذت‌ها و مزایای مجردی را تجربه می‌کردند و از سوی دیگر با محدودیت‌ها، نگرانی از قضاوت اجتماعی، حسرت، ترس از آینده، تعارض در روابط صمیمانه و کشمکش میان رشد فردی و نیازهای عاطفی مواجه بودند. سنخ سوم، نگرش آرمان‌گرایانه به مجردی، مجردی را در قالب تصویری ایده‌آل و دست‌نیافتنی ترسیم می‌کرد که در آن روابط کامل، زندگی بدون دغدغه و تحقق همه آرزوها و خواسته‌ها امکان‌پذیر تصور می‌شد. در مقابل،

نگرش انفعالی به مجردی با بی تفاوتی نسبت به وضعیت زندگی و پذیرش شرایط موجود به عنوان واقعیتی تغییرناپذیر شناخته می‌شد. همچنین، نگرش واقع‌بینانه به مجردی بر توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی، پرهیز از ازدواج تحت فشارهای اجتماعی یا صرفاً برای رفع نیازها، پذیرش مجردی به عنوان وضعیتی موقت و منطقی، و حفظ استقلال و هویت فردی تا فراهم شدن شرایط مناسب برای ازدواج تأکید داشت. در نهایت، نگرش اضطرابی-اجتنابی به مجردی با احساس تنهایی، فقدان حمایت عاطفی، تعارض میان نیاز به صمیمیت و ترس از آن، و استفاده از راهبردهای اجتنابی برای کاهش اضطراب مشخص می‌شد. تحلیل متون مصاحبه با متخصصین در قالب ۸۸ مفهوم اولیه، ۱۴ مفهوم ثانویه و ۵ مفهوم نهایی طبقه‌بندی شدند. نتایج حاصل از تحلیل مصاحبه‌های انجام‌شده با متخصصان نشان داد که نگرش به مجردی در پنج سنخ روان‌شناختی اصلی قابل دسته‌بندی است. نخست، نگرش منفی به مجردی که با ادراک ناتوانی در دستیابی به خوشبختی، تجربه فشارهای اجتماعی و فرهنگی، و تأکید بر محدودیت‌ها و پیامدهای فردی همراه بود. در این دیدگاه، مجردی اغلب به عنوان وضعیتی نامطلوب و همراه با محرومیت‌های فردی و اجتماعی تلقی می‌شود. در مقابل، نگرش مثبت به مجردی بر فرصت‌های موجود برای کسب تجربه‌های متنوع و همچنین خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده تأکید داشت. در این سنخ، مجردی به عنوان فرصتی برای رشد فردی، استقلال و انتخاب آزادانه مسیر زندگی در نظر گرفته می‌شود. سنخ دیگر، نگرش آرمان‌گرایانه به مجردی بود که در آن مجردی با تصور زندگی بدون مشکل، آزادی بی‌حد و مرز و دستیابی به موفقیت مطلق و فوری همراه می‌شد. این نگرش تصویری ایده‌آل و گاه غیرواقع‌بینانه از زندگی مجردی ارائه می‌دهد و بر جنبه‌های مطلوب آن تأکید بیش از حد دارد. همچنین، نگرش انفعالی به مجردی در میان برخی دیدگاه‌های متخصصان مشاهده شد. این نگرش با غیرفعال بودن در روابط، وابستگی اندک به هیجان‌ها یا تأثیرات محیطی، و انفعال در تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی مشخص می‌شود. افراد دارای این نگرش معمولاً بدون برنامه‌ریزی فعال، شرایط موجود را می‌پذیرند و برای تغییر آن تلاش چندانی نمی‌کنند. در نهایت، نگرش اضطرابی-اجتنابی به مجردی شامل اجتناب و ترس از تعهد، نگرانی نسبت به آینده روابط و پیامدهای روانی-اجتماعی ناشی از دلبستگی نایمن بود. در این سنخ، فرد از یک سو نیازمند برقراری روابط نزدیک است و از سوی دیگر به دلیل اضطراب و نگرانی‌های مرتبط با صمیمیت و تعهد، از ورود یا تداوم روابط اجتناب می‌کند.

نتایج حاصل از تحلیل متون منابع و اسناد، در قالب ۸۷ مفهوم اولیه، ۱۱ مفهوم ثانویه و ۴ مفهوم نهایی طبقه‌بندی شدند. نتایج حاصل از تحلیل منابع و اسناد معتبر نشان داد که نگرش به مجردی در چهار سنخ اصلی قابل طبقه‌بندی است. نخست، نگرش مثبت به مجردی که با تأکید بر استقلال فردی، فرصت‌های رشد و شکوفایی شخصی و همچنین تجربه آزادی بیشتر همراه بود. در این نگرش، مجردی به عنوان بستری برای خودشناسی، توسعه توانمندی‌ها و دستیابی به اهداف فردی در نظر گرفته می‌شود. در مقابل، نگرش بدبینانه به مجردی بر پیامدهای منفی این وضعیت تأکید داشت. احساس محرومیت اجتماعی و طردشدگی، تجربه تنهایی فرساینده و بحران‌های عاطفی، و نیز خودکم‌بینی و ناکامی در شکل‌گیری هویت فردی از مهم‌ترین مؤلفه‌های این نگرش بودند. در این دیدگاه، مجردی با احساس فقدان، نارضایتی و کاهش کیفیت زندگی همراه تلقی می‌شود. سنخ دیگر، نگرش هیجانی و بی‌ثبات به مجردی بود که با نوسانات هیجانی شدید، حساسیت بالا نسبت به محرک‌های محیطی و اجتماعی، و تصمیم‌گیری‌های لحظه‌ای و ناپایدار مشخص می‌شد. در این نوع نگرش، ارزیابی فرد از مجردی تحت تأثیر شرایط هیجانی و موقعیت‌های محیطی قرار گرفته و از ثبات و انسجام کافی برخوردار نیست. در نهایت، نگرش عاقلانه به مجردی بر ارزیابی واقع‌بینانه شرایط زندگی تأکید داشت. در این نگرش، افراد با پذیرش آماده نبودن برای ازدواج و اولویت دادن به پیشرفت‌های فردی، تحصیلی و شغلی، مجردی را انتخابی موقت و منطقی در مسیر دستیابی به اهداف بلندمدت خود تلقی

می‌کنند. این دیدگاه نشان‌دهنده رویکردی سنجیده و هدفمند به وضعیت مجردی است که در آن تصمیم‌گیری بر اساس آمادگی فردی و شرایط زندگی صورت می‌گیرد.

در ادامه نتایج حاصل از ترکیب یافته‌های حاصل از سه منبع اطلاعاتی ارائه شده است. در این مرحله مفاهیم استخراجی از سه منبع مصاحبه با دانشجویان و پرسشنامه بازپاسخ، مصاحبه با متخصصین و منابع و اسناد، جمع‌شد و سنخ‌بندی دقیقی از نگرش به مجردی صورت گرفت. طی این مرحله، فرایند قیاس، تشابه‌یابی، حذف، ادغام و ترکیب انجام گرفت و نتایج در قالب مفاهیم نهایی ادغام شد و مضامین اصلی و فرعی در چهارچوبی جامع، در قالب هفت سنخ اصلی نگرش به مجردی جمع و طبقه‌بندی شد. در ادامه، ابتدا جدول مقایسه‌ای منابع ارائه و سپس نتایج نهایی ارائه شده است.

نتایج مقایسه‌ای و تلفیق یافته‌های حاصل از تحلیل منابع و اسناد، مصاحبه با متخصصان و مصاحبه با دانشجویان در [جدول شماره ۱](#) نشان داد که نگرش به مجردی را می‌توان در قالب هفت سنخ روان‌شناختی اصلی طبقه‌بندی کرد. این سنخ‌ها شامل نگرش منفی، مثبت، متناقض یا سردرگم، آرمان‌گرایانه، انفعالی، واقع‌بینانه و اضطرابی-اجتنابی هستند. نگرش منفی به مجردی عمدتاً در پیشینه پژوهش و دیدگاه متخصصان مشاهده شد. این نگرش با احساس محرومیت اجتماعی، تنهایی فرساینده، خودکم‌بینی، ناتوانی در دستیابی به خوشبختی، فشارهای اجتماعی و فرهنگی و ادراک محدودیت‌های فردی همراه بود. افراد دارای این نگرش، مجردی را وضعیتی نامطلوب و همراه با پیامدهای منفی روانی و اجتماعی ارزیابی می‌کنند. در مقابل، نگرش مثبت به مجردی در هر سه منبع داده مشاهده شد. در این نگرش، مجردی فرصتی برای استقلال فردی، رشد و شکوفایی شخصی، تجربه‌های متنوع، خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده، برخورداری از روابط اجتماعی مطلوب و دستیابی به آرامش روانی و هیجانی تلقی می‌شود. این یافته نشان می‌دهد که بخشی از افراد مجردی را نه به‌عنوان یک محدودیت، بلکه به‌عنوان بستری برای توسعه فردی و رضایت از زندگی می‌بینند. نگرش متناقض یا سردرگم به مجردی عمدتاً در یافته‌های دانشجویان و تا حدی در پیشینه پژوهش‌ها منعکس شد. این نگرش با تجربه همزمان احساسات و ارزیابی‌های متعارض مانند لذت و محدودیت، رضایت و حسرت، امید و ترس، نگرانی از قضاوت اجتماعی، تعارض در روابط صمیمانه و کشمکش میان رشد فردی و نیازهای عاطفی همراه بود. در این سنخ، نگرش فرد نسبت به مجردی ثبات کافی ندارد و تحت تأثیر شرایط و تجارب مختلف دچار نوسان می‌شود.

نگرش آرمان‌گرایانه به مجردی در هر سه منبع داده مشاهده شد و با تصور روابط کامل، زندگی ایده‌آل و بدون دغدغه، تحقق کامل آرزوها، آزادی نامحدود و موفقیت مطلق همراه بود. این نگرش تصویری آرمانی و گاه غیرواقع‌بینانه از مجردی ارائه می‌دهد که در آن محدودیت‌ها و چالش‌های زندگی کمتر مورد توجه قرار می‌گیرند. نگرش انفعالی به مجردی بیشتر در دیدگاه متخصصان و دانشجویان نمود یافت. این نگرش با بی‌تفاوتی نسبت به وضعیت زندگی، پذیرش شرایط موجود به‌عنوان واقعیت، غیرفعال بودن در روابط، وابستگی اندک به هیجان‌ها یا محیط و انفعال در تصمیم‌گیری‌های مهم زندگی مشخص می‌شود. افراد دارای این نگرش معمولاً رویکرد فعالی برای تغییر وضعیت خود اتخاذ نمی‌کنند. نگرش واقع‌بینانه به مجردی از تلفیق یافته‌های پیشینه پژوهش‌ها و دیدگاه دانشجویان استخراج شد. این نگرش بر آمادگی فردی برای ازدواج، اولویت دادن به پیشرفت‌های تحصیلی، شغلی و فردی، توجه به واقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی، پرهیز از ازدواج تحت فشار، پذیرش مجردی به‌عنوان وضعیتی موقت و منطقی و حفظ استقلال فردی تا فراهم شدن شرایط مناسب تأکید دارد. این سنخ را می‌توان منطقی‌ترین و سازگارانه‌ترین نوع نگرش به مجردی دانست. در نهایت، نگرش اضطرابی-اجتنابی به مجردی در دیدگاه متخصصان و دانشجویان مشاهده شد. این نگرش با ترس از تعهد، نگرانی درباره آینده روابط، احساس تنهایی و فقدان حمایت عاطفی، تعارض میان نیاز به صمیمیت و ترس از آن، دلبستگی نایمن و استفاده از راهبردهای اجتنابی برای کاهش اضطراب مشخص می‌شود. در این

سنخ، فرد همزمان نیازمند ارتباط عاطفی است اما به دلیل اضطراب و نگرانی‌های درونی از برقراری یا تداوم روابط نزدیک اجتناب می‌کند.

جدول ۱- نتایج مقایسه‌ای منابع و تلفیق نهایی

نگرش نهایی به مجردی	پیشینه (پژوهش‌ها و پرسشنامه‌ها)	مصاحبه با متخصص‌ها	مصاحبه با دانشجویان/پرسشنامه بازپاسخ.
نگرش منفی	بدبینانه: محرومیت اجتماعی، تنهایی فرساینده و خودکم‌بینی.	ناتوانی در دستیابی به خوشبختی، فشار اجتماعی و فرهنگی، محدودیت‌های فردی.	-
نگرش مثبت	مثبت: استقلال فردی، رشد و شکوفایی، آزادی افراطی.	فرصت تجربه و تنوع، خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده.	کیفیت روابط اجتماعی، آرامش روانی و هیجانی.
نگرش متناقض یا سردرگم.	هیجانی و بی‌ثبات: نوسانات هیجانی، حساسیت به محرک‌ها، تصمیم‌های لحظه‌ای.	-	لذت و محدودیت همزمان، نگرانی از قضاوت اجتماعی، رضایت و حسرت، ترس و امید همزمان، تضاد در روابط و صمیمیت، تعارض بین رشد فردی و نیاز عاطفی.
نگرش آرمان‌گرایانه	آزادی افراطی، رشد فردی.	روابط ایده‌آل کامل، موفقیت مطلق، زندگی ایده‌آل و بدون دغدغه.	روابط ایده‌آل و کامل، زندگی ایده‌آل و بدون دغدغه، تحقق کامل آرزوها و ایده‌آل‌ها.
نگرش انفعالی	-	بی‌تفاوتی و پذیرش شرایط، غیرفعال بودن در روابط، وابستگی کم به هیجان یا محیط، انفعال در تصمیم‌گیری‌های زندگی.	بی‌تفاوتی کامل نسبت به وضعیت زندگی، پذیرش شرایط به‌عنوان واقعیت.
نگرش واقع‌بینانه	عقلانه: تاکید بر آماده نبودن، اولویت پیشرفت‌های فردی و شغلی.	-	توجه به واقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی، پرهیز از ازدواج تحمیلی، پذیرش مجردی به‌عنوان وضعیت موقت منطقی، حفظ استقلال و هویت فردی در کنار انتظار برای شرایط مناسب.
نگرش اضطرابی-اجتنابی.	-	اجتناب و ترس از تعهد، نگرانی از آینده روابط، پیامدهای روانی-اجتماعی، دل‌بستگی ناپایمن.	اضطراب ناشی از تنهایی و فقدان حمایت، تضاد بین نیاز به صمیمیت و ترس از آن، استراتژی‌های اجتنابی برای کاهش اضطراب.

همان‌گونه که در **جدول شماره ۲** نشان داده شده است، نتایج به دست آمده از منابع اطلاعاتی سه‌گانه، طی فرایند مطالعه، مقایسه، ترکیب، حذف، اضافه و نهایتاً ادغام، در هفت عامل نگرش منفی به مجردی، نگرش مثبت به مجردی، نگرش متناقض یا سردرگم به مجردی، نگرش آرمان‌گرایانه به مجردی، نگرش انفعالی به مجردی، نگرش واقع‌بینانه به مجردی و نگرش اضطرابی-اجتنابی به مجردی طبقه‌بندی شدند.

جدول ۲- سنخ‌بندی نگرش به مجردی از طریق تلفیق نتایج حاصل از سه منبع اطلاعاتی

مضمون اصلی	مضامین فرعی	مفاهیم نهایی ادغامی
نگرش منفی به مجردی.	ناتوانی در دستیابی به خوشبختی.	نارضایتی از زندگی، بی‌کس شدن، شادمان نبودن، امنیت روان نداشتن، آرامش نداشتن، توقف رشد طبیعی زندگی، حسرت و پشیمانی از گذشته، کاهش امید به آینده، نداشتن پشتیبان عاطفی.
	فشار اجتماعی و فرهنگی.	پایین بودن ارزش اجتماعی، ضعف یا بی‌عرضه قلمدادشدن، انتقال احساس اضافی بودن، نگاه منفی دیگران، سرزنش اجتماعی، ترحم اجتماعی، شرم اجتماعی، بی‌اعتباری یا کم‌اعتباری اجتماعی.
نگرش مثبت به مجردی.	محدودیت‌ها و پیامدهای فردی.	محدودیت در تجارب و رشد اجتماعی، نداشتن حامی در تصمیم‌های مهم زندگی، احساس پوچی و بی‌معنایی زندگی، مشکلات روانشناختی نظیر افسردگی و اضطراب، بی‌ثباتی مالی، کاهش انگیزه پیشرفت تحصیلی و شغلی، بیماری‌های جسمی ناشی از تنهایی، محدودشدن شبکه حمایت اجتماعی، افزایش احتمال روی آوردن به روابط مخرب.
	آزادی و استقلال فردی.	امکان تصمیم‌گیری بدون دخالت شریک زندگی، آزادی در انتخاب سبک زندگی، شغل و محل سکونت، نداشتن محدودیت زمانی برای فعالیت‌های شخصی، آزادی در روابط اجتماعی و دوستی‌ها، استقلال مالی و مدیریت کامل بر درآمد و هزینه‌ها، نبود احساس اجبار برای هماهنگی دائمی با دیگری، امکان سفر و

	<p>تجربه‌های جدید بدون محدودیت، فرصت تمرکز بر اهداف فردی و علایق شخصی، احساس سبکی و رهایی از مسئولیت‌های خانوادگی، عدم وابستگی عاطفی یا روانی به همسر.</p>
<p>رشد و شکوفایی فردی.</p>	<p>تمرکز بر پیشرفت تحصیلی و شغلی، سرمایه‌گذاری بیشتر روی مهارت‌ها و آموزش‌های فردی، فرصت کشف و پرورش استعدادها و شخصی، رشد در حوزه‌های معنوی و خودشناسی، ایجاد سبک زندگی سالم‌تر (ورزش، تغذیه، سرگرمی)، خودمختاری در تعیین اولویت‌های زندگی، افزایش اعتمادبه‌نفس از طریق اتکا به خود، امکان تجربه و آزمون خطا بدون ترس از قضاوت شریک، تمرکز بیشتر بر خلاقیت و نوآوری، ارتقای حس مسئولیت‌پذیری نسبت به خود.</p>
<p>کیفیت روابط اجتماعی.</p>	<p>روابط دوستانه متنوع‌تر و گسترده‌تر، فرصت مشارکت بیشتر در فعالیت‌های اجتماعی و داوطلبانه، امکان حفظ ارتباط عمیق‌تر با خانواده اصلی (پدر، مادر، خواهر و برادر)، نبود فشار ناشی از اختلافات زناشویی بر روابط اجتماعی، آزادی در انتخاب دوستان بدون ملاحظات همسری، تجربه تعاملات اجتماعی بدون وابستگی یا تهدید سنگین، توانایی شکل‌دادن به شبکه حمایتی گسترده‌تر، فرصت آشنایی با افراد مختلف و افزایش تجربه‌های ارتباطی.</p>
<p>آرامش روانی و هیجانی.</p>	<p>نبود تعارض‌ها و تنش‌های ناشی از زندگی مشترک، آزادی در مدیریت هیجانات فردی بدون تأثیرپذیری از شریک زندگی، احساس آرامش در خلوت و تنهایی انتخاب‌شده، نداشتن اضطراب ناشی از طلاق یا شکست رابطه، کاهش فشار مسئولیت‌های خانوادگی و فرزندپروری، کنترل بهتر بر استرس‌های زندگی روزمره، احساس رضایت از استقلال هیجانی، فرصت مراقبت بیشتر از سلامت روان خود، احساس امنیت از نبود وابستگی به رابطه‌ای پرتنش.</p>
<p>فرصت‌های تجربه و تنوع.</p>	<p>امکان سفرهای فردی یا گروهی متنوع‌تر، تجربه‌های جدید در حوزه‌های فرهنگی، هنری یا ورزشی، آزادی در تغییر مسیر شغلی یا تحصیلی، فرصت زندگی در شهر یا کشور دیگر، امکان تجربه روابط مختلف بدون تعهد دائمی، تنوع در فعالیت‌های روزمره بدون محدودیت خانوادگی، احساس تازگی و پویایی در زندگی، آزادی در ایجاد تغییرات بزرگ در سبک زندگی.</p>
<p>خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده.</p>	<p>برنامه‌ریزی بلندمدت مطابق با علایق شخصی، امکان مدیریت سرمایه و پس‌انداز به شیوه دلخواه، تعیین اهداف زندگی بدون نیاز به هماهنگی با شریک، اولویت‌بندی زمان و انرژی در جهت خواسته‌های فردی، استقلال در تصمیم‌گیری برای مهاجرت، تحصیل یا کار، آزادی در انتخاب مسیر بازنشستگی یا سبک زندگی آینده، انعطاف‌پذیری در تغییر اهداف یا مسیر زندگی، افزایش احساس کنترل بر سرنوشت فردی.</p>
<p>لذت و محدودیت همزمان.</p>	<p>از آزادی فردی لذت می‌برم، اما گاهی احساس تنهایی می‌کنم. خوشحالم که مسئولیت خانوادگی ندارم، اما گاهی حس پوچی دارم. می‌توانم تصمیم‌های شخصی بگیرم، اما در مواقع بحرانی پشتیبانی کم دارم. تجربه متنوع جذاب است، اما گاهی احساس فقدان صمیمیت عمیق می‌کنم. استقلال مالی دارم، اما گاهی نگرانی نداشتن شریک آزارم می‌دهد. فرصت سفر و تجربه جدید دارم، ولی گاهی حس می‌کنم چیزی کم دارم.</p>
<p>نگرانی از قضاوت اجتماعی یا سردرگم به مجردی.</p>	<p>گاهی به مجرد بودن افتخار می‌کنم، اما گاهی از نگاه خانواده نگران می‌شوم. احساس آزادی دارم، اما اضطراب از برچسب «عقب‌مانده» آزارم می‌دهد. عدم فشار برای ازدواج لذت دارد، اما در جمع حس سرخوردگی دارم. می‌توانم روابط اجتماعی زیاد داشته باشم، اما قضاوت دیگران آزارم می‌دهد. احساس استقلال می‌کنم، اما گاهی حس می‌کنم پذیرش در جمع کم است.</p>
<p>رضایت و حسرت.</p>	<p>گاهی از مجرد بودن راضی‌ام، اما گاهی حسرت ازواج می‌خورم. آزادی عمل دارم، اما فرصت‌های مشترک زندگی را از دست داده‌ام. فرصت تمرکز روی خودم دارم، ولی به زندگی و حمایت شریک نیازمندم. احساس رشد فردی دارم، اما گاهی حس می‌کنم رشد محدود شده است. خوشحالم که مسئولیت کمی دارم، ولی گاهی حس تنهایی عاطفی می‌کنم.</p>
<p>ترس و امید همزمان.</p>	<p>نگران آینده هستم، اما امیدوارم با برنامه‌ریزی بتوانم زندگی خوبی بسازم. ترس از تنهایی دارم، اما انگیزه‌ای برای توسعه مهارت‌ها و شبکه حمایتی خود پیدا می‌کنم. درباره مسئولیت‌های ازدواج نگرانم، اما ترس نبود فرصت زندگی مشترک دارم. می‌خواهم مستقل باشم، اما گاهی حس می‌کنم به پشتیبانی عاطفی نیاز دارم. هم از مجرد بودن لذت می‌برم، هم از بعضی محدودیت‌های آن ناراضی هستم.</p>

<p>تضاد در روابط و صمیمیت.</p>	<p>روابط دوستانه خوبی دارم، اما حس می‌کنم صمیمیت عمیق یک شریک را از دست داده‌ام. می‌توانم آزادانه با افراد مختلف ارتباط برقرار کنم، اما گاهی حس فقدان عشق دارم. از تجربه‌های متنوع لذت می‌برم، ولی گاهی نیاز به پیوند عاطفی پایدار دارم. روابط اجتماعی گسترده دارم، اما گاهی احساس انزوا و فاصله می‌کنم. آزادی در انتخاب روابط دارم، اما گاهی دلتنگ کسی هستم که همیشه همراه و پشتیبانم باشد.</p>
<p>تعارض بین رشد فردی و نیاز عاطفی.</p>	<p>روی خود سرمایه‌گذاری می‌کنم، اما گاهی احساس کمبود حمایت عاطفی می‌کنم. فرصت پیشرفت شغلی دارم، ولی حس می‌کنم رشد اجتماعی و خانوادگی محدود شده است. استقلال و خودمختاری دارم، اما گاهی نیاز به همراهی و همدلی شریک را احساس می‌کنم. می‌توانم اهداف شخصی‌ام را دنبال کنم، اما حس می‌کنم زندگی بدون شریک کامل نیست. رشد فردی دارم، اما برخی نیازهای روانی و عاطفی بی‌پاسخ می‌مانند.</p>
<p>تصور زندگی بدون مشکل</p>	<p>باور به بی‌تنشی مطلق در زندگی مجردی، انکار تعارض و اضطراب در زندگی مجردی، باور به راحتی و آرامش همیشگی زندگی مجردی، تصمیم‌گیری فردی بدون خطا یا چالش، انکار محدودیت‌های اجتماعی و اقتصادی مجردی.</p>
<p>آزادی بی‌حد و مرز.</p>	<p>باور به انجام هر کار بدون مانع یا پیامد در مجردی، آزادی کامل و نداشتن مسئولیت جز در قبال خود، باور به آزادی بی‌نهایت و بدون محدودیت در مجردی، انکار محدودیت زمانی و مکانی در انتخاب‌ها، مجردی فرصتی برای پیشبرد بی‌مانع همه مسیرهای زندگی.</p>
<p>موفقیت مطلق و فوری.</p>	<p>باور به موفقیت و بی‌نقصی مطلق فرد مجرد، مجردی تضمین موفقیت تحصیلی، شغلی و مالی، مجردی مسیر دستیابی فوری به همه اهداف، انکار شکست یا تأخیر در رشد شخصی دوره مجردی، مجردی مساوی زندگی آرمانی و بدون مشکل.</p>
<p>نگرش آرمانگرایانه به مجردی.</p>	<p>باور به عمیق و رضایت‌بخش بودن همیشگی روابط اجتماعی مجردها، انکار احساس تنهایی یا بی‌کسی در روابط مجردی، باور به کامل و بی‌نقص بودن شبکه حمایتی مجردها، باور به حضور دائمی دوستان و اطرافیان بدون مشکل در تعامل.</p>
<p>زندگی ایده‌آل و بدون دغدغه.</p>	<p>باور به ایده‌آل و بی‌عیب و نقص بودن زندگی مجردی، باور به پیشرفت همه چیز طبق برنامه دلخواه بدون مانع، انکار استرس یا فشار روانی ناشی از تصمیم‌گیری در مجردی، باور به دسترسی راحت و بدون محدودیت به فرصت‌ها و امکانات، مجردی: محیط آرمانی که تمام نیازها و خواسته‌ها برآورده می‌شوند.</p>
<p>تحقق کامل آرزوها و ایده‌آل‌ها.</p>	<p>مجردی: فرصتی برای محقق شدن تمام رؤیایها و آرمان‌ها بدون محدودیت، باور به نبود هیچ مانع برای رسیدن به اهداف بزرگ و بلندپروازانه، زندگی مجردی: همواره مطابق کامل با ایده‌آل‌ها و خواسته‌ها، باور به دستیابی به بالاترین سطح رشد شخصی و اجتماعی بدون چالش، مجردی: امکان تجربه زندگی کاملاً آرمانی و بی‌نقص.</p>
<p>بی‌تفاوتی کامل نسبت به وضعیت زندگی.</p>	<p>بی‌علاقگی به مجردی، عدم دلخوری از مجردی، تأثیر کم مجردی بر رضایت از زندگی، تأثیر کم مجردی بر عملکرد در ابعاد مختلف زندگی، تصمیمات زندگی معمولاً بر اساس روال روزمره اتفاق می‌افتند، نه انتخاب فعال.</p>
<p>نگرش انفعالی به مجردی.</p>	<p>مجرد بودن یا ازدواج صرفاً یک وضعیت زندگی است، نه معیار ارزش یا خوشبختی، فرد با وضعیت موجود سازگار می‌شود بدون تلاش برای تغییر آن، جریان زندگی بدون تمایل به کنترل یا برنامه‌ریزی ویژه پذیرفته می‌شود.</p>
<p>پذیرش شرایط به عنوان واقعیت.</p>	<p>عدم برنامه‌ریزی یا تلاش برای ایجاد رابطه، کم اهمیت بودن روابط عاشقانه یا خانوادگی، اجتناب از مداخله در انتخاب شریک یا ازدواج.</p>
<p>وابستگی کم به هیجان یا محیط.</p>	<p>هیجان‌ناگه‌دانه و پایدار نسبت به مجردی یا ازدواج، تأثیر کم تغییرات محیطی و فشار اجتماعی بر نگرش، تمرکز بر فعالیت‌های روزمره و عملی به جای احساسات شدید.</p>
<p>انفعال در تصمیم‌گیری‌های زندگی.</p>	<p>تصمیم‌گیری بدون بررسی فعال، تصمیم‌گیری بدون برنامه‌ریزی ویژه، تأثیر زیاد شرایط بیرونی بر تغییر وضعیت زندگی، سپردن مسیر زندگی به جریان طبیعی بدون دخالت زیاد (نگرش انفعالی).</p>
<p>نگرش واقع‌بینانه به مجردی.</p>	<p>بی‌نتیجه بودن ازدواج بدون بلوغ فکری، لزوم استقلال اقتصادی نسبی پیش از ازدواج، مسئولیت‌پذیری شرط ورود موفق به زندگی مشترک، مجردی فرصت رشد و توسعه شخصی، پشیمان‌آور بودن ازدواج زود هنگام، اهمیت آمادگی مالی و عاطفی برای خروج از مجردی.</p>
<p>اولویت دادن به پیشرفت‌های فردی و شغلی.</p>	<p>اولویت تثبیت شغلی بر ازدواج، تقدم ادامه تحصیل بر ازدواج، داشتن چشم‌انداز شغلی مشخص شرط خروج از مجردی، مجردی و امکان سرمایه‌گذاری روی آینده، تثبیت استقلال پیش از ازدواج.</p>

توجه به واقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی.	شرایط اقتصادی فعلی توجیه عاقلانه‌ای برای مجردی، تورم و هزینه زیاد توجیهی عاقلانه برای مجردی، نبود شغل و درآمد پایدار توجیهی عاقلانه برای مجردی، نبود حمایت اجتماعی توجیهی عاقلانه برای تداوم مجردی، سخت‌شدن تصمیم‌گیری به دلیل تغییر سبک زندگی شهری، پذیرش عاقلانه بودن مجردی ناخواسته در شرایط فعلی، پذیرش غیرعاقلانه بودن ازدواج عجولانه.
مجردی جایگزینی معقولانه برای ازدواج تحمیلی.	مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج صرف فرار از تنهایی، مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج ناشی از فشار اجتماعی، مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج بدون انتخاب آگاهانه، مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج بدون علاقه، مجردی انتخابی عاقلانه قبل از شناخت واقعی، مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج ناشی از ترس، مجردی جایگزینی بهتر از ازدواج ناشی از رقابت اجتماعی.
پذیرش مجردی به عنوان وضعیت موقت منطقی.	مجردی مرحله گذرا برای آماده‌سازی، مجردی = انکار ازدواج نیست، مجردی انتخابی آگاهانه تا رسیدن به شرایط بهتر، امید به ازدواج آینده بدون عجله، اهمیت زمان‌بندی مناسب برای ازدواج، مجردی نشانه ضعف یا ناتوانی نیست.
حفظ استقلال و هویت فردی در کنار انتظار برای شرایط مناسب.	مجردی فرصتی برای شناخت بهتر خود، پذیرش خود پیش از شریک زندگی، استقلال مالی و روانی بخشی از رشد فردی، مجردی مساوی با کم‌ارزشی نیست، ممکن بودن رضایت از زندگی در دوران مجردی، هویت مستقل پیش شرط ازدواج موفق.
اضطراب ناشی از تنهایی و فقدان حمایت.	ترس از تنها ماندن در طول زندگی، نگرانی دائمی درباره نداشتن شریک حمایتی در بحران‌های عاطفی و زندگی، احساس آسیب‌پذیری در مواقع دشوار و اضطراب از نداشتن پشتیبان، نگرانی از فقدان امنیت روانی به دلیل مجرد بودن، اضطراب از اینکه هیچ‌گاه تجربه صمیمیت و دل‌بستگی پایدار نداشته باشم.
اجتناب و ترس از تعهد.	ترجیح به فاصله گرفتن از روابط نزدیک به دلیل ترس از وابستگی، نگرانی از مسئولیت‌ها و تعهدات عاطفی که با ازدواج یا رابطه طولانی همراه است، اجتناب از وابستگی شدید به دیگران برای کاهش آسیب‌پذیری، تلاش برای حفظ استقلال بیش از حد حتی به قیمت محدود شدن روابط صمیمانه، احساس نگرانی و دلهره در مواجهه با نزدیکی عاطفی شدید.
تضاد بین نیاز به صمیمیت و ترس از آن.	احساس نیاز به دل‌بستگی عاطفی، اما همزمان ترس از صمیمیت واقعی، کشمکش درونی بین میل به نزدیکی و هراس از وابستگی، اضطراب ناشی از فکر اینکه اگر رابطه‌ای شروع شود ممکن است رنج ببینم، اجتناب موقت یا کاهش تعاملات نزدیک برای حفظ امنیت روانی.
نگرش اضطرابی-اجتنابی به مجردی.	ناتوانی در اعتماد کامل به دیگران به دلیل ترس از طرد شدن.
	اضطراب درباره یافتن شریک مناسب در آینده، ترس از اینکه ممکن است فرصت ازدواج یا دل‌بستگی پایدار را از دست بدهم، نگرانی از تنهایی طولانی‌مدت و عدم حمایت در سنین بالاتر، اضطراب درباره امکان تشکیل خانواده و ایجاد امنیت عاطفی برای فرزند، دلهره از تغییر شرایط زندگی بدون همراه و شریک.
استراتژی‌های اجتنابی برای کاهش اضطراب.	حفظ فاصله احساسی از دیگران برای کاهش خطر صدمه عاطفی، تمرکز بر خودمختاری و فعالیت‌های فردی برای کنترل اضطراب ناشی از روابط، اجتناب از تصمیم‌گیری‌های مهم عاطفی به دلیل ترس از وابستگی، کاهش تعاملات اجتماعی صمیمانه و محدود کردن دایره دوستان نزدیک، تمرکز بر سرگرمی‌ها، شغل و علایق شخصی به جای روابط عاطفی.
پیامدهای روانی-اجتماعی دل‌بستگی نالین.	احساس ناکافی بودن یا کم‌ارزشی در موقعیت‌های عاطفی، نوسان بین نیاز شدید به همراه و اجتناب از نزدیکی، اضطراب مداوم در موقعیت‌های اجتماعی یا عاشقانه، کاهش کیفیت روابط اجتماعی به دلیل ترس از وابستگی، ناتوانی در تجربه صمیمیت و امنیت روانی در روابط نزدیک.

بحث

پژوهش حاضر با هدف سنخ‌بندی نگرش به مجردی با روش کیفی (تحلیل محتوا) انجام شد. نتایج حاصل از تحلیل و ترکیب متون مصاحبه و پرسشنامه بازپاسخ توزیعی بین دانشجویان، مصاحبه با متخصصین و منابع و اسناد، منجر به شناسایی هفت نگرش اصلی نسبت به مجردی شامل نگرش منفی، نگرش مثبت، نگرش متناقض-سردرگم، نگرش آرمانگرایانه، نگرش انفعالی، نگرش واقع‌بینانه و نگرش اضطرابی-اجتنابی شد. نگرش منفی به مجردی توأم با سه زیرمضمون آن یعنی (ناتوانی در دست‌یابی به خوشبختی، فشار اجتماعی و فرهنگی و محدودیت‌ها و پیامدهای فردی)، اولین نگرش استخراجی حاصل از تحلیل داده‌ها

در پژوهش حاضر بود. افرادی که این نگرش را داشتند، زندگی مجردی را با احساس نارضایتی و محدودیت تجربه می‌کردند. آنها اغلب احساس می‌کردند که مجردی مانع رشد طبیعی و تحقق اهداف فردی است و آرامش و امنیت روانی لازم را ندارند. نگاهشان به آینده کمتر امیدوارانه بود و فقدان پشتیبان عاطفی آنها را آسیب‌پذیر می‌ساخت. این افراد، فشارهای اجتماعی و فرهنگی را به شدت احساس می‌کردند و نگرش جامعه نسبت به مجردی را منفی می‌دیدند؛ از پایین بودن ارزش اجتماعی خود گرفته تا سرزنش و ترحم دیگران، همه باعث می‌شد تجربه مجردی برایشان دشوار و ناخوشایند باشد (۱۲). محدودیت‌های فردی ناشی از مجردی، از جمله کاهش انگیزه پیشرفت تحصیلی و شغلی، مشکلات مالی و روانی و احتمال روی آوردن به روابط مخرب، بخش دیگری از نگرانی‌های این گروه را تشکیل می‌داد. نگرش منفی به مجردی به‌روشنی نشان می‌دهد که افراد تحت تأثیر ترکیبی از عوامل فردی، اجتماعی و فرهنگی، تجربه‌ای ناخوشایند از مجردی دارند (۱۳). یافته‌های پژوهشی پیشین نشان می‌دهد که احساس بی‌کس شدن، نداشتن پشتیبان عاطفی و فشار اجتماعی منجر به کاهش امید به آینده و افزایش اضطراب می‌شود (۱۴). این نگرش با نظریه‌های روانشناسی اجتماعی همخوان است که بیان می‌کنند تجربه محدودیت‌های اجتماعی و فردی، کاهش احساس کنترل بر زندگی و نبود حمایت عاطفی، می‌تواند به ایجاد نگرش منفی نسبت به سبک زندگی فردی منجر شود. بنابراین، افرادی که این نگرش را دارند، مجردی را نه به‌عنوان انتخابی آگاهانه، بلکه به‌عنوان وضعیتی ناخواسته تجربه می‌کنند که به شدت بر رفاه روانی و اجتماعی آنها تأثیر می‌گذارد (۱۵).

دومین نگرش استخراجی از تحلیل، نگرش مثبت به مجردی بود. این نگرش نیز توأم با شش زیرمضمون آن یعنی (آزادی و استقلال فردی، رشد و شکوفایی فردی، کیفیت روابط اجتماعی، آرامش روانی و هیجانی، فرصت‌های تجربه و تنوع و خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده) طی تحلیل داده‌های سه‌گانه شناسایی شد. افراد با نگرش مثبت به مجردی، این دوران را فرصتی برای رشد فردی، استقلال و آزادی در تصمیم‌گیری می‌دیدند. آنها احساس می‌کردند که می‌توانند بدون محدودیت زمانی و مکانی به فعالیت‌های شخصی و حرفه‌ای بپردازند، روابط اجتماعی متنوع برقرار کنند و بر اهداف و علایق خود تمرکز کنند (۱۶). آزادی مالی و توانایی مدیریت منابع مالی شخصی، عدم وابستگی عاطفی به شریک زندگی و امکان تجربه زندگی بدون فشار مسئولیت‌های خانوادگی، باعث می‌شد این گروه از مجردی احساس رضایت، سبکی و رهایی داشته باشند. نگرش مثبت به مجردی نشان می‌دهد که تجربه مجردی می‌تواند فرصتی برای رشد و توسعه شخصی باشد. یافته‌ها بیان می‌کنند که افرادی که بر استقلال فردی، فرصت‌های تجربه و تنوع و خودمختاری در برنامه‌ریزی آینده تأکید دارند، نگرشی مثبت و فعال نسبت به مجردی دارند (۱۷). این نگرش با نظریه‌های روانشناسی رشد همخوان است که تأکید دارند استقلال و فرصت تجربه بدون فشارهای اجتماعی، زمینه‌ساز توسعه مهارت‌ها، ارتقای اعتماد به نفس و رشد اجتماعی می‌شود. از این رو، افراد با نگرش مثبت، مجردی را به‌عنوان فرصتی ارزشمند برای خودشناسی و پیشرفت شخصی در نظر می‌گیرند.

سومین نگرش استخراجی از تحلیل، نگرش متناقض-سردرگم به مجردی بود که توأم با شش زیرمضمون آن (لذت و محدودیت همزمان، نگرانی از قضاوت اجتماعی، رضایت و حسرت، ترس و امید همزمان، تضاد در روابط و صمیمیت، تعارض بین رشد فردی و نیاز عاطفی) طی تحلیل منابع اطلاعاتی کشف شد. افراد دارای این نگرش، همزمان از آزادی و استقلال فردی لذت می‌بردند و از محدودیت‌ها و فقدان حمایت عاطفی رنج می‌بردند. آنها از فرصت‌های رشد فردی، سفر، تجربه‌های متنوع و تمرکز بر اهداف شخصی بهره می‌بردند، اما در همان حال، احساس تنهایی، فقدان صمیمیت و نگرانی از آینده را تجربه می‌کردند (۸). این گروه از مجردها دچار تضاد و سردرگمی بودند؛ از یک سو استقلال و آزادی را می‌خواستند و از سوی دیگر نیازمند پشتیبانی و روابط عاطفی عمیق بودند. نگرش متناقض-سردرگم منعکس‌کننده تعارض بین نیاز به خودمختاری و نیاز به حمایت اجتماعی و عاطفی است. یافته‌های پیشین نشان داده‌اند که افرادی که تجربه محدودیت‌های عاطفی و اجتماعی دارند

و در عین حال از فرصت‌های رشد بهره می‌برند، نگرشی دوگانه به مجردی خواهند داشت (۱۶). این وضعیت با نظریه‌های روانشناسی اجتماعی و دلبستگی همخوانی دارد، زیرا افراد درگیر تعارض بین میل به صمیمیت و ترس از وابستگی هستند. به عبارت دیگر، این نگرش نشان می‌دهد که مجردی می‌تواند همزمان تجربه‌ای رضایت‌بخش و اضطراب‌آور باشد، که تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی آینده فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نگرش آرمانگرایانه به مجردی، چهارمین نوع نگرش به مجردی است که توام با شش زیرمضمون آن (تصور زندگی بدون مشکل آزادی بی‌حد و مرز موفقیت مطلق و فوری روابط ایده‌آل و کامل زندگی ایده‌آل و بدون دغدغه تحقق کامل آرزوها و ایده‌آل‌ها) طی تحلیل داده‌های سه‌گانه پژوهش مورد شناسایی قرار گرفت. این گروه مجردی را فرصتی برای دستیابی به زندگی ایده‌آل و بی‌نقص می‌دانستند. آنها معتقد بودند که مجردی مسیر رشد سریع، موفقیت فوری و آزادی مطلق را فراهم می‌کند و هیچ محدودیتی بر مسیر زندگی و تجربه‌های فردی وجود ندارد. این افراد انتظار داشتند که روابط اجتماعی و حمایت دوستان و خانواده همواره کامل و رضایت‌بخش باشد و تجربه مجردی همواره آرامش، خوشبختی و تحقق آرزوها را به همراه داشته باشد. نگرش آرمانگرایانه منعکس‌کننده باور به بی‌تنشی و کمال مطلق است، که با واقعیت‌های زندگی و محدودیت‌های فردی و اجتماعی همخوانی ندارد. یافته‌های پیشین نشان داده‌اند که چنین نگرشی بیشتر با تصورات ایده‌آل‌گرایانه و انکار محدودیت‌ها مرتبط است (۵). افراد با این نگرش، انتظار دارند تمام اهداف و آرزوهای شخصی بدون چالش و مانع محقق شوند و این تصور می‌تواند منجر به ناتوانی در مواجهه با مشکلات واقعی زندگی و تصمیم‌گیری غیرواقع‌بینانه شود. بنابراین نگرش آرمانگرایانه، صرفاً بیانگر توقعات بلندپروازانه است و در عمل، ممکن است با ناامیدی یا سرخوردگی همراه شود.

پنجمین نگرش استخراجی از تحلیل، نگرش انفعالی به مجردی است که توام با پنج زیرمضمون آن (بی‌تفاوتی کامل نسبت به وضعیت زندگی، پذیرش شرایط به عنوان واقعیت، غیرفعال بودن در روابط، وابستگی کم به هیجان یا محیط انفعال در تصمیم‌گیری‌های زندگی) طی تحلیل داده‌های این پژوهش مورد شناسایی قرار گرفت. افرادی که این نگرش را داشتند، نسبت به مجردی کاملاً بی‌تفاوت بودند و آن را صرفاً یک وضعیت زندگی می‌دانستند. تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های روزمره آنها تحت تأثیر جریان طبیعی زندگی بود و تلاش زیادی برای تغییر شرایط یا ایجاد رابطه نشان نمی‌دادند. آنها نسبت به مجردی یا ازدواج احساس خاصی نداشتند و از رویکرد منفعلانه در زندگی خود رضایت داشتند. نگرش انفعالی منعکس‌کننده بی‌تفاوتی و پذیرش شرایط به عنوان واقعیت است. یافته‌های پیشین نشان می‌دهد افرادی که در این دسته قرار می‌گیرند، تمایل چندانی به تغییر وضعیت خود ندارند و بیشتر بر فعالیت‌های روزمره و عملی تمرکز می‌کنند (۱۱). این نگرش با نظریه‌های روانشناسی رفتاری و دلبستگی ناسالم همخوانی دارد، زیرا افراد منفعل، از مواجهه فعال با چالش‌ها و تصمیم‌گیری‌های مهم اجتناب می‌کنند و بیشتر تحت تأثیر شرایط بیرونی قرار دارند. در نتیجه، نگرش انفعالی به مجردی نشان‌دهنده انتخاب آگاهانه نیست بلکه نشانه پذیرش منفعلانه وضع موجود است.

نگرش واقع‌بینانه به مجردی، نوع دیگری از نگرش به مجردی است که توام با شش زیرمضمون آن (تاکید بر آماده نبودن، اولویت دادن به پیشرفت‌های فردی و شغلی، توجه به واقعیت‌های اقتصادی و اجتماعی، مجردی جایگزینی معقولانه برای ازدواج تحمیلی، پذیرش مجردی به عنوان وضعیت موقت منطقی، حفظ استقلال و هویت فردی در کنار انتظار برای شرایط مناسب) در جریان تحلیل داده‌های این پژوهش استخراج شد. افراد دارای این نگرش مجردی را مرحله‌ای موقت و فرصت‌آفرین برای رشد فردی و آماده‌سازی برای ازدواج می‌دانستند. آنها بر آماده‌سازی فردی، اقتصادی، شغلی و اجتماعی قبل از ازدواج تأکید داشتند و معتقد بودند که ازدواج بدون آمادگی کافی می‌تواند پیامدهای منفی داشته باشد. این گروه، مجردی را جایگزینی معقولانه و آگاهانه برای ازدواج عجولانه یا تحمیلی می‌دیدند و در عین حال به حفظ هویت و استقلال فردی در طول این

دوران اهمیت می‌دادند. نگرش واقع‌بینانه منعکس‌کننده درک دقیق از محدودیت‌ها و فرصت‌ها است و با یافته‌های پیشین همخوان است (۷). این نگرش نشان می‌دهد که افراد می‌توانند مجردی را انتخابی موقت و منطقی برای آمادگی بهتر برای ورود به ازدواج در نظر بگیرند. آنها همزمان به استقلال فردی و رشد شخصی اهمیت می‌دهند و از عجله در تصمیم‌گیری‌های مهم جلوگیری می‌کنند. نگرش واقع‌بینانه، تعادل میان نیاز به ازدواج و فرصت‌های رشد فردی را نمایان می‌سازد و نشان می‌دهد که نگرش آگاهانه می‌تواند مسیر ازدواج را امن‌تر و هدفمندتر کند.

آخرین نوع نگرش نسبت به مجردی، نگرش اضطرابی-اجتنابی بود که توام با شش زیرمضمون آن (اضطراب ناشی از تنهایی و فقدان حمایت، اجتناب و ترس از تعهد، تضاد بین نیاز به صمیمیت و ترس از آن، نگرانی از آینده روابط، استراتژی‌های اجتنابی برای کاهش اضطراب، پیامدهای روانی-اجتماعی دلبستگی نایمن) طی تحلیل داده‌های سه‌گانه در این پژوهش شناسایی شد. این گروه مجردی را با ترس، نگرانی و اضطراب تجربه می‌کردند. آنها از تنها ماندن، فقدان حمایت عاطفی و مسئولیت‌های ناشی از ازدواج می‌ترسیدند و همزمان برای حفظ استقلال خود از روابط نزدیک فاصله می‌گرفتند. در عین حال، تمایل داشتند به رشد فردی و تجربه زندگی ادامه دهند، اما اضطراب ناشی از پیش‌بینی مشکلات آینده، تردید در تصمیم‌گیری و ترس از شکست در روابط عاطفی، مسیر ازدواج را برایشان پرچالش می‌کرد. نگرش اضطرابی-اجتنابی نشان‌دهنده کشمکش بین نیاز به حمایت عاطفی و ترس از وابستگی است (۲). این نگرش با نظریه‌های دلبستگی و اضطراب اجتماعی همخوان است و بیانگر این است که افراد تحت تأثیر ترس از آسیب‌پذیری و عدم اعتماد به دیگران، ممکن است مجردی ناخواسته را تجربه کنند. همچنین فقدان آمادگی فردی و تجارب منفی پیشین، موجب طولانی‌تر شدن دوره مجردی و ترس از ازدواج می‌شود. این نگرش تأکید می‌کند که مجردی تنها یک انتخاب ارادی نیست بلکه اغلب محصول اضطراب‌ها و اجتناب‌های روانی است.

نتیجه‌گیری

به طور کلی، یافته‌ها نشان می‌دهد که مجرد ماندن در بین جوانان همواره یک انتخاب ارادی و همراه با رضایت نیست؛ بلکه اغلب ناشی از محدودیت‌ها، اضطراب‌ها، بدبینی‌ها و کمبود آمادگی‌های فردی، اقتصادی و اجتماعی است. بنابراین، سیاست‌گذاری کلان و برنامه‌ریزی هدفمند برای فراهم کردن شرایط مناسب ازدواج و کاهش موانع می‌تواند گرایش به ازدواج را تسهیل و تسریع کند و به ایجاد زندگی زناشویی پایدار و رضایت‌بخش کمک نماید.

محدودیت‌ها

یکی از محدودیت‌های پنهان ولی قطعاً تاثیرگذار بر نتایج این پژوهش، نگرانی مشارکت‌کنندگان از منفی شدن نگرش مصاحبه‌کننده، اجتماع و حتی جامعه علمی نسبت به آنها بود. مسلماً کسی دوست ندارد خود را به گونه‌ای تعریف کند که نگرش دیگری نسبت به او منفی شود؛ از این روی تمایل به خوب نشان دادن خود، پنهان کردن برخی از حقایق درباره خویش، انکار برخی از ویژگی‌ها و حتی تأکید بر داشتن ویژگی‌های غیرواقعی و دروغین، از جمله اتفاق‌هایی است که ممکن است در جریان مصاحبه رخ داده باشد و بدین شکل صحت و سقم و همچنین جامع بودن یافته‌های اکتشافی را در معرض ابهام قرار داده باشد. اگرچه پژوهشگر تلاش زیادی برای جلب اعتماد مصاحبه‌شوندگان کرد، در مورد رازداری و حفظ هویتشان به آنها اطمینان داد و همچنین در صورت تشخیص اینکه فرد در حال دروغ گفتن، انکار کردن و یا خوب نشان دادن خود است؛ آنها را از روند مصاحبه خارج و شخص دیگری را جایگزین می‌کرد؛ ولی کنترل کامل این محدودیت قطعاً ممکن نیست و نمی‌توان مدعی شد که بر یافته‌ها تاثیری نداشته‌اند.

پیشنهادات

با وجود اینکه پژوهش حاضر بر روی زنان و مردان انجام شد، ولی تفکیک تفاوت نگرش این دو گروه نسبت به مجردی بسیار دشوار است. نگرش زنان و مردان نسبت به مجردی قطعاً با یکدیگر تفاوت‌هایی دارد و عدم کنترل دقیق این متغیر در پژوهش حاضر، می‌تواند صحت و قدرت تعمیم یافته‌ها را تا حدی تحت تاثیر منفی قرار داده باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی با تمرکز صرف بر زنان و مردان انجام شود و نگرش آن‌ها به مجردی را به صورت جداگانه بررسی کند. مسلماً چنین روندی می‌تواند نقش جنسیت را بر نگرش به مجردی، تا حد زیادی روشن کند و شباهت‌ها و تفاوت‌های احتمالی را مشخص نماید. از سوی دیگر پژوهش حاضر صرفاً جوانان مجرد مقطع تحصیلات تکمیلی تمرکز داشت. تمرکز صرف بر دانشجویان مجرد و کنترل سطح تحصیلات، از عواملی است که جامعیت یافته‌ها و قدرت تعمیم آن را به تمامی جوانان، با ضعف و تردید همراه می‌سازد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی، نگرش به مجردی بدون کنترل کردن متغیر تحصیل مورد ارزیابی قرار گیرد. در پایان پیشنهاد می‌شود که صاحب‌نظران و برنامه‌ریزان حوزه ازدواج و خانواده، مبتنی بر نگرش‌های شناسایی شده نسبت به مجردی در پژوهش حاضر، برنامه‌هایی دقیق، جامع و هدفمند را برای اصلاح نگرش‌های بازدارنده و ایجاد نگرش‌های سوق‌دهنده به سمت ازدواج طراحی و اجرایی کنند و همچنین با ایجاد شرایط لازم و برداشتن موانع ازدواج که مشارکنندگان این پژوهش بدان اشاره داشتند، زمینه را برای کاهش میزان مجرد و افزایش تمایل به ازدواج در افراد فراهم کنند.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

این تحقیق هیچ بودجه‌ای دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

مفهوم سازی، شیرین کوشکی؛ روش شناسی، علی عسگری؛ تحلیل، شیرین کوشکی؛ تحقیق، شیرین کوشکی؛ مدیریت داده‌ها، بهاره سادات مرتضائی کرهرودی؛ نگارش-تهیه پیش‌نویس، شیرین کوشکی؛ نظارت، بهاره سادات مرتضائی کرهرودی؛ مدیریت پروژه، شیرین کوشکی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

این مقاله استخراجی از رساله دکتری رشته روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی است لذا از تمامی افراد و نهادهایی که به نحوی در انجام پژوهش حاضر مشارکت داشته و یاری رساندند تشکر می‌نمائیم.

References

1. Dehghan Hesar M, Hajhosseini M, Gholamali Lavasani M, Hejazi Moughari E. (2023). Solo-living among single women: A Phenomenological Study of Challenges and Strategies. *Rooyesh*. 11(12), : 2. doi: 20.1001.1.2383353.1401.11.12.2.1

2. Talebpour, A., Beiranvand, M. Qualitative Study of the Consequences of Definite Celibacy in Girls. *Journal of Woman and Family Studies*, 2022; 10(1): 10-35. doi: [10.22051/jwfs.2022.38040.2783](https://doi.org/10.22051/jwfs.2022.38040.2783)
3. Fallah F, kazemi A, Torkaman F. (2020). Reasons and preconditions for living alone among Tehrani women: A Home of Her own. *Social Problems of Iran*. 11(2), 267-289. doi: [20.1001.1.24766933.1399.11.2.12.3](https://doi.org/20.1001.1.24766933.1399.11.2.12.3)
4. Ghasemi Neyasar, R., Sadeghi, R., Torabi, F. Factors Affecting Attitudes towards Cohabitation among Iranian Youth. *Journal of Applied Sociology*, 2025; 36(3): 1-28. doi: [10.22108/jas.2025.142259.2537](https://doi.org/10.22108/jas.2025.142259.2537)
5. Kalate Sadati A, Sadeghieh S, Jafari Naeimi F, Sadeghian Moghadam Z. The Intersection of Culture and Celibacy: Exploring Individual and Socio-Cultural Aspects of Prolonged Single Life among Unmarried Women in Yazd, Iran. *JPAI*. 2024;18(36):51-91. doi: [10.22034/jpai.2024.2023561.1333](https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2023561.1333)
6. KavehFirouz, Z., Safari Shali, R., Khadem hoseini, Z. Studying Students' Perceptions of Single Life; A Comparison of Genders. *Social Studies and Research in Iran*, 2025; 14(2): 283-304. doi: [10.22059/jisr.2025.388792.1578](https://doi.org/10.22059/jisr.2025.388792.1578)
7. Gonzalez Avilés T, Bühler JL, Brandt ND, Neyer FJ. Today's Adolescents Are More Satisfied With Being Single: Findings From a German Cohort-Sequential Study Among 14- to 40-Year-Olds. *Pers Soc Psychol Bull*. 2025;51(12):2461-2475. doi: [10.1177/01461672241257139](https://doi.org/10.1177/01461672241257139)
8. Himawan KK, Himawan EM, Pratiwi PC, Sutanto SH, Dewi KS, Claudia C, Assa NA, Nasyiah FN. Development and initial validation of Tes SELARAS: a culturally-grounded premarital assessment tool in Indonesia. *BMC Psychol*. 2026; 11(3): 23-34. doi: [10.1186/s40359-026-04727-8](https://doi.org/10.1186/s40359-026-04727-8)
9. Sutic L, Orlovic KK, Sostaric M, Jelic M. Understanding the cognitive and emotional processes of singles from the perspective of attachment theory. In: *The Retreat from Marriage and Parenthood: Examining the Causes and Consequences of Declining Rates*. Bingley: Emerald Publishing Limited; 2025. p. 33-52. doi: [10.1108/S1530-353520250000030002](https://doi.org/10.1108/S1530-353520250000030002)
10. Maharaj P, Shangase T. Reasons for delaying marriage: attitudes of young, educated women in South Africa. *J Comp Fam Stud*. 2020;51(1):3-17. doi: [10.3138/jcfs.51.1.002](https://doi.org/10.3138/jcfs.51.1.002)
11. Owolabi TJ, Garutsa T, Odhav K. Family background and single parenting among unmarried mothers in Nigeria. *SSRN [Preprint]*. 2023. doi: [10.38159/ehass.2024551](https://doi.org/10.38159/ehass.2024551)
12. Pepping CA, MacDonald G, Davis PJ. Toward a psychology of singlehood: an attachment-theory perspective on long-term singlehood. *Curr Dir Psychol Sci*. 2018;27(5):324-331. doi: [10.1177/0963721417752106](https://doi.org/10.1177/0963721417752106)
13. Park C, Harris VW. The impact of attachment styles on attitudes toward marriage: the mediating role of emotional intimacy. *Fam J*. 2023;31(2):269-277. doi: [10.1177/10664807221124271](https://doi.org/10.1177/10664807221124271)
14. Rosenfeld MJ. Singleness and the pandemic dating recession. *J Fam Issues*. 2025;46(6):1001-1027. doi: [10.1177/0192513X251322128](https://doi.org/10.1177/0192513X251322128)
15. Shahrak SP, Brand S, Taghizadeh Z. Living with singleness: needs and concerns of never-married women over 35. *BMC Psychol*. 2021;9(1):129-139. doi: [10.1186/s40359-021-00635-1](https://doi.org/10.1186/s40359-021-00635-1)
16. Tan CS, Cheng SM, George S. Development and validation of the Attitudes toward Singlehood Scale among undergraduate students in Malaysia and India. *Collabra Psychol*. 2021;7(1):24808. doi: [10.1525/collabra.24808](https://doi.org/10.1525/collabra.24808)
17. Kislev E. Singlehood as an identity. *Eur Rev Soc Psychol*. 2024;35(2):258-292. doi: [10.1080/10463283.2023.2241937](https://doi.org/10.1080/10463283.2023.2241937)